

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Vtrùm quis propter Deum dolore poßit de uno peccato non de
alio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO TERTIA.

Utrum quis propter Deum dolere possit de uno peccato, non de alio.

I. Non hic loquimur de actu Contritionis, qui sit sufficiens dispositio ad justificationem.

NON est sermo de actu contritionis, qui sit sufficiens dispositio ad justificationem; cum enim juxta communem sententiam Theologorum nullum peccatum remittatur sine retractatione aliquâ, si quis qui plura peccata mortalia commisset, unum solum aut alterum retractaret, illorum remissionem & consequenter gratiam non obtineret, quæ omnis peccati mortalis remissionem necessariò infert.

II. Conscientiam plurium peccatorum mortalium, si doleat de uno ex iis, non necessariò dolet de facto de omnibus.

Notandum secundò, licet pro hoc rerum statu unum peccatum mortale remitti non possit sine alio, non tamen sequitur illum qui sibi conscientiam est plurium peccatorum mortalium, necessariò ipso facto quòd doleat de uno, debere dolere de reliquis; nec enim dolor est in actu signato intentio destruendi, etiam peccatum illud de quo dolet, sed in actu exercito est destructio peccati, si sit de omnibus commissis, alioqui sequeretur nec ex speciali motivo alicujus virtutis, temperantiæ exempli gratia, posse aliquem dolere de uno peccato, quin doleat de omnibus, si dolor sit intentio destruendi peccatum; nec enim potest intendere destruere unum mortale peccatum, non intendendo destruere alia, & consequenter de iis dolere etiam deberet, quod est contra omnes, ut vidimus. Loquimur itaque ex naturâ rei utrum scilicet qui de uno peccato purè propter Deum dolet, dolere debeat de omnibus: quod etiam suo modo disputari potest de dolore proveniente ab illâ virtute, quæ procedit ex motivo universali.

III. Probabilius videtur posse memoriam plurium mortalium, dolere de uno, etiam propter Deum, & non de alio.

Hac in re probabilius mihi videtur, quod cum Joanne de Medina, codice de Pœnitentiâ, tractatu primo, quæstione duodecimâ, articulo secundo docent Recentiores aliqui, nempe posse, etiam memorem plurium peccatorum mortalium à se commissorum dolere de uno & non de alio idque propter Deum.

IV. Ratio est, quia potest quis unum veniale peccatum hoc modo detestari, non tamen aliud.

Probatur primò: Potest enim quis detestari unum veniale peccatum propter Deum per actum contritionis quin detestetur aliud; ergo & unum mortale, antecedens patet, nulla namque est repugnantia quo minus dum quis elicit contritionem de uno peccato veniali, possit committere aliud, ergo præcisè ex parte tendendi actus & motivo formali, non repugnat aliquem detestari unum peccatum propter Deum, non detestando aliud. Quod autem dicunt aliqui, venialia non impedire amicitiam, & sic non esse mirum si possit quis unum detestari, non detestando aliud, nil refert, nam petitur principium si dicatur omnis actus Charitatis aut contritionis esse actum amicitia perfectæ; hoc enim est quod est in quæstione.

V. Idem etiam ostenditur à paritate aliarum virtutum.

Secundò probatur à paritate rationis in aliis virtutibus: potest enim contingere, ut quis ex motivo temperantiæ velit abstinere ab hoc cibo, velit hodie jejunare non alio die, &c. cum tamen idem sit motivum formale inclinans seu inclinativum in actu primo ad utrumque jejunium. Præterea potest quis ex motivo justitiæ velle observare justitiam erga proximum in unâ materiâ, non in aliâ, ut in pecuniis, non in honore. Unitas

ergo motivi formalis in detestatione sufficienter constituitur eo quòd mala omnia sint detestabilia propter illud, non quòd de facto quis ea actu propter illud detestetur.

Tertiò hoc idem probatur à contrario: potest enim quis ex amore erga Deum velle jejunare exempli gratia, non tamen propterea dare eleemofynam, vel hoc opus consilii amplecti non illud, ergo etiam ex amore Dei poterit detestari, & firmiter proponere vitare unum peccatum, blasphemiam verbi gratia, non furtum, aut aliud simile, nequidem virtualiter.

Ratio autem est, quia quando quis, vel amat vel detestatur aliquid propter Deum, non relinquuntur motivum formale in totâ suâ latitudine, sed contractum ad materiale aliquod objectum, & consequenter hic & nunc non latius patet quàm illud, unde & ratione materialis objecti potest subinde oriri peculiaris difficultas, ob quam actus ille non extendatur ad alias operationes bonas, vel peccata, de virtualiter quidem & implicite; implicite inquam, nam si per virtualiter intelligatur quod sit taliter animo dispositus, ut si aliud peccatum menti occurreret, illud etiam detestaretur, existimo si illud aliud peccatum sit planè huic simile, fore ut etiam illud detestaretur, detestatione saltem incompletâ, quod tamen non contingit si peccata sint valde dissimilia. Imo etiam si peccata sint valde similia, adhuc si loquamur de detestatione completâ, nempe simul cum proposito non peccandi de cætero, potest quis etiam ob amorem Dei proponere vitare aliquod peccati genus per unum diem aut hebdomadam, non tamen semper, quia peculiaris est difficultas in secundo, quod non est in primo.

Contrariam sententiam tenet Suarez hic, disp. octavâ, sect. octavâ, conclusione tertiâ, Vasquez hic, disp. 87. art. primo, dubio primo, num. 22. Coninck disp. primâ, dubio quinto, estque satis frequens inter recentiores.

Arguunt primò cum P. Suarez citato; quando idem motivum formale est commune pluribus objectis materialibus, qui unum propter motivum illud detestatur, necessariò debet detestari omnia, in quibus ratio illa formalis invenitur, sed omnia peccata mortalia conveniunt in hoc quod sint contra Charitatem, ergo: sicut propterea qui unum articulum Fidei credit propter auctoritatem divinam non potest negare alium per eandem auctoritatem propositum.

Respondetur, nunquam esse motivum formale omnino idem in illis duobus objectis; nunquam enim fertur voluntas in motivum formale ut sic, & quasi in abstracto, sed ad motivum formale hic & nunc contractum; unde quando magna differentia est in objectis, est etiam in motivo formali, saltem partiali & secundario; quando enim quis vult dare eleemofynam propter Deum, habet diversum objectum formale secundarium, seu *cujus gratia*, quàm quando vult jejunare propter Deum, esto objectum formale primum sit idem, nempe bonitas Dei. Ad hoc autem ut quis dicatur aliquid velle propter Deum, solum requiritur, ut non habeat aliud motivum formale primum illius actus. In præsentia ergo vult quis hoc vel illud objectum ob motivum bonitatis divinæ hic & nunc applicatæ huic vel illi objecto, sicque non relicta indifferenti adhuc, sed contractæ.

Ad illud de actu Fidei, dico latam esse disparitatem; cum enim de facto credere non possimus sine

VI. Potest quis ex amore erga Deum, velle exercere aliam unius virtutis, non alterius.

VII. Assignatur huic rei ratio.

VIII. Contraria tamen sententia sui non desunt Auctores.

IX. Dicit: Vbi est idem objectum formale, si unum peccatum quis detestatur, detestatur omnia.

X. Resp. nunquam fertur voluntatem ad objectum formale in abstracto, sed contractum.

XI. Ostenditur inversum sine

esse vari-
nem in ab-
bus Fidei.

fide divinâ ullum articulum fidei, nisi ob aucto-
ritatem divinam, non quomodocunque, sed
nobis ab Ecclesiâ solâ propositam, esset tacita
contradictio in eo, qui unum articulum fidei
propter divinam auctoritatem crederet; non
aliud, diceret enim Ecclesiâ propositionem esse
regulam infallibilem, & non esse. Aliud foret
si essent duo organa æqualis auctoritatis in pro-
ponendo, ut latius dixi in materiâ de Fide.

XII.
Differentia
inter hunc
actum intel-
lectus, Petrus
est risibile
quia est ra-
tionalis, &
actus volun-
tatis in no-
stro casu.

Eodem modo solvitur quod objici solet, non
posse aliquem judicare Petrum esse risibilem, quia
est rationalis, & negare Paulum esse risibilem
est ratio rationalis: disparitas enim est intra hunc
& nostrum casum, in tantumnamque judicat in-
tellectus Petrum esse risibilem quia est rationalis,
in quantum judicat omne rationale esse risibile;
unde sibi contradiceret si judicaret Paulum esse
rationalem & non esse risibilem; diceret enim
omne rationale esse risibile & non esse. At verò
voluntas non hoc modo ex aliquo prævio actu
necessitatur ad hoc vel illud amandum, sed licet
in duobus objectis reperiat sufficientem rationem
amabilitatis, & idem objectum formale, potest
tamen pro suâ libertate unum velle propter ob-
jectum illud formale, non aliud, & si quaratur
ratio, stet pro ratione voluntas.

XIII.
Dices: qui
vult aliquod
bonum, odit
necessariò
omne ma-
lum ei con-
trarium.

Arguunt secundò: Qui vult bonum aliquod,
odit necessariò omne malum illi contrarium, sed
quisquis amat Deum vult illum, ergo odit ne-
cessariò omne peccatum. Distinguo majorem,
si velit bonum illud omnino efficaciter concedo
majorem, si solum ineffaciter, & secundùm
quid, seu quantum assequibile est per hoc me-
dium, nego. Unde omnis actus amoris Dei,
licet sit aliquo modo actus amicitie, non tamen
efficax simpliciter, & consequenter nec perfecta
amicitia.

XIV.
Reliqua ad
contritionis
naturam
cognoscen-
dam necessa-
ria, discussa
sunt supra.

Alia quæ de contritione disputari hic solent,
ut utrum primo instanti quo est, sit contritio:
utrum requiratur aliquam intentionem actus: quæ
contritio requiratur cum Sacramento: utrum
esse debeat supernaturalis, universalis, &c. utrum
præcedere an subsequi debeat confessionem, & alia
hujusmodi, à nobis supra discussa sunt suis locis.

SECTIO QUARTA.

Utrum actus Contritionis sit causa
formalis remissionis Pecca-
torum.

I.
Prima sen-
tentia est
affirmati-
va.

PATER Vasquez primâ secundæ, disp. du-
centesimâ tertiâ, cap. tertio partem affirma-
tivam amplectitur, pro eaque tam ex antiquio-
ribus, quam recentioribus Theologis citat vi-
ginti duos. Eandem sententiam sequitur Tur-
rianus tract. de gratiâ, opusculò sexto, disp. 4.
dubio decimo octavo: quam etiam sententiam
amplectitur P. Meratius disp. duodecimâ de gra-
tiâ, eamque per triginta duas sectiones fusillimè
probat. Afferit itaque hæc sententia actum Con-
tritionis & Amoris Dei super omnia non dispo-
sitiivè tantum, & ex lege Dei, sed formaliter ex-
pellere peccatum mortale, & justificare, non
minus quam gratiam habitualem, ita ut posito
actu contritionis vel amoris Dei super omnia,
licet non infunderetur gratia, adhuc homo ille
esset verè sanctus & justus per ipsum actum con-
tritionis.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

Contraria sententia est communis, quam se-
quitur Suarez Tomo primo in tertiam partem,
disp. quartâ, sect. octavâ, & hic disp. octavâ,
sect. tertiâ, & Tomo tertio de gratiâ, lib. sep-
timo, cap. octavo, & alibi, Tannerus, Co-
ninck, tenentque recentiores communiter.

II.
Oppositam
sententiam
tenent pler-
umque
Theologi.

Prima conclusio: Actus Charitatis, vel con-
tritionis non talem habet ex naturâ rei cum gratiâ
habituali, & remissione peccatorum connexio-
nem, ut ex naturâ rei hæ illi debeantur. Proba-
tur primò ex Concilio Tridentino sessione sextâ,
cap. septimo, ubi postquam capite sexto nume-
raverat dispositiones, quæ justificationem præ-
cedunt, nempe Fidem, Spem, & dilectionem,
subjungit cap. septimo; *Hanc dispositionem justi-
ficatio ipsa subsequitur.* Quod melius adhuc osten-
ditur ex eadem sessione, cap. octavo: ubi prop-
terea docet hominem justificari gratis, quia nihil
eorum, quæ justificationem præcedunt, sive fi-
des, sive opera, ipsam justificationis gratiam pro-
meretur, ubi loquitur Concilium de gratiâ san-
ctificante, illâ scilicet quam fides præcedit, non
de excitante, ut est clarum.

III.
Actus Cha-
ritatis, vel
Contritionis
non debetur
ex naturâ
rei peccato-
râ remissio.

Secundò probatur: Semper namque in Scrip-
turis promittitur penitentibus justificatio, & re-
missio peccati, tanquam nova misericordia, &
beneficium: *Derelinquat impius viam suam, & vir
iniquus cogitationes suas, & revertatur ad Dom-
num, & miserebitur ejus, & ad Deum nostrum,
quoniam multus est ad ignoscendum, &c. Uaix quin-
quagesimo quinto: Scindite corda vestra, &c. quia
benignus & misericors est, &c. Joëlis secundo:
ubi non dicit Propheta, quia justus est, sed quia
misericors, ergo penitenti non debetur remissio
peccati ex strictâ justitiâ, ubi sermo semper est
de illo dolore & contritione, cui illis temporibus
infallibiliter annexa erat peccatorum remissio,
hæc autem solum erat perfecta contritio.*

IV.
Hanc item
conclusio-
nem expressè
docent sacræ
Literæ.

Probatur tertio: Contritio enim non potest
esse condigna satisfactio pro peccato mortali:
cum enim gravitas offensæ sumatur à dignitate
personæ, quæ offenditur, quæ hic est infinita,
valor autem satisfactionis à personâ satisfaciente,
quæ est homo, & quidem sine gratiâ habituali,
& consequenter infinities inferior dignitati per-
sonæ offensæ non poterit esse condigna compen-
satio pro illâ injuriâ: quâ de causâ Patres uni-
versim requirunt satisfactionem alicujus ex per-
sonis divinis, ut homo per solutionem æqualis
compensationis pro delicto reparatur: quod fusè
ostensum est supra in tractatu de Incarnatione.

V.
Contritio
esse nequæ
satisfactio
condigna
pro peccato
mortali.

Hinc infero, contritionem non de condigno,
sed de congruo solum mereri remissionem pec-
cati mortalis. Prima pars jam probata est. Se-
cunda etiam constat, cum etenim contritio sit
actus supernaturalis peculiariter Deo gratus, &
ex motione Spiritus Sancti factus, non est cur
ex aliqua congruitate & decentiâ non mereatur
remissionem peccati; cum hoc enim merito stat
simpliciter quod remittatur gratis; posset enim
Deus, nullâ vi rebus illatâ illud non remittere.

VI.
Contritio
quamvis
non de con-
digno, de
congruo ta-
men mere-
tur remissio-
nem peccati
mortalis.

Secunda conclusio: Actus Contritionis, aut
Charitatis, à fortiori non est ipsa forma justifi-
cans. Probatur primò ex Concilio Tridentino
sessione decima-quartâ, cap. quarto, ubi sic ha-
bet: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam ven-
iam peccatorum hic contritionis motus necessarius:*
ubi loquitur Concilium de contritione quovis
tempore, & consequenter in lege antiquâ & na-
tura, ante institutum Baptismum necessariâ, sic-
quæ manifestum est sermonem esse, etiam de
perfectâ,

VII.
Actus Con-
tritionis, aut
charitatis
multo mi-
nus est for-
ma justifi-
cans.